

În octombrie 1949, când vaporul *Irish Oak* a ridicat ancora din Cork, ar fi trebuit să ajungem la New York într-o săptămână. Însă după două zile pe mare, ni s-a spus că mergem în Canada, la Montreal. I-am zis secundului că am doar patruzeci de dolari la mine și o să-mi plătească Irish Shipping biletul de tren de la Montreal la New York? Nu, a zis el, nu e responsabilitatea companiei. Cargoboturile sunt târfele mărilor, fac orice pentru oricine, a mai zis. Cum ar veni, un cargobot e ca potaia lu' Murphy, se ține o buca' de drum după orice vântură-lume.

După încă două zile, Irish Shipping s-a răzgândit și ne-a dat vestea bună că o cârmim spre New York, dar după două zile, căpitanul a primit ordin s-o cârmească spre Albany.

Secundul mi-a spus că Albany e un oraș hăt în sus pe fluviul Hudson, capitala statului New York. A zis că Albany e la fel de încântător ca Limerick, ha, ha, ha, un loc perfect de murit, dar nu de însurat sau de crescut copii. El era din Dublin și știa că eu sunt din Limerick și când și-a bătut joc de Limerick, n-am știut ce să fac. Tare l-aș fi nimicit cu o replică deșteaptă, numai că mă uitam în oglindă la mine, plin de coșuri, suferind de ochi

și cu dinții stricați, și-mi dădeam seama că n-aș fi fost în stare în veci să țin piept nimănui, cu atât mai puțin unui ofițer secund în uniformă, cu perspective promițătoare să ajungă el însuși comandant de vas. După care mă-ntrebam da' pân' la urmă, de ce să-mi pese mie ce zice lumea de Limerick? Numai de necazuri avusesem parte acolo.

Apoi se întâmpla ciudățenia. Stăteam pe un șezlong de pe punte, în soarele minunat de octombrie, înconjurat de splendoarea Atlanticului, și încercam să-mi închipui cum avea să fie la New York. Încercam să văd cu ochii minții Fifth Avenue, Central Park sau Greenwich Village, unde toți oamenii arată ca niște staruri de cinema, bronzăți din cale-afară, cu dinți albi, strălucitori. Dar Limerick mă trăgea îndărăt în trecut. În loc să hoinăresc pe Fifth Avenue printre bronz și dinți, mă întorceam pe străduțele din Limerick, cu femei care stăteau în prag și flecăreau, acoperindu-și umerii cu șalurile, cu copii mânjiți pe față de pâine cu gem, jucându-se, râzând și plângând pe lângă mamele lor. Vedeam lume duminică dimineața la mesă, în murmurul care străbătea biserica atunci când mai leșina câte unul în strană de foame și trebuia scos afară pe brațe de bărbații din fundul bisericii, care le ziceau tuturor la o parte, la o parte, pentru numele lu' Cristos, nu vedeți că n-are aer, și aș fi vrut să fiu și eu ca bărbații care le ziceau ălorlalți la o parte pentru că astfel căpătai dreptul să rămâi afară până se termina slujba și puteai s-o ștergi la cârciumă, că doar de-aia te așezai din capul locului în spate, cu toți ceilalți bărbați. Bărbații care nu beau stăteau mereu în genunchi lângă altar, ca să arate cât sunt ei de cumiți și că, din partea lor, birturile n-au decât să rămână închise pân' la Judecata de Apoi. Știau răspunsurile la mesă mai bine ca oricine, își făceau cruce, se ridicau, îngenuncheau și

oftau la rugăciune de parcă patimile Domnului nostru i-ar fi durut mai tare decât pe ceilalți enoriași. Unii renunțaseră de tot la halba și ăștia erau cei mai răi, toată ziua înfierau halba și strâmbau din nas la cei care nu se lepădaseră de nărav, de parcă raiul le-ar fi fost asigurat. Se purtau de parcă Dumnezeu însuși ar fi întors spatele băutorilor de halbe, când toată lumea știa că rareori aveai s-auzi un preot osândind din amvon halba sau pe băutorii ei. Bărbații însetați stăteau în spate, gata s-o tulească pe ușă în clipa când popa rostea *Ite, missa est*, mergeți, sunteți liberi. Stăteau în spate pentru c-aveau gurile uscate și se simțeau prea umili ca să vină-n față peste cei treji. Eu mă postam lângă ușă, ca s-aud ce șușoteau bărbații despre mesa mocăită. Veneau la mesă pentru că e păcat de moarte să nu vii, deși te întrebi dacă nu cumva e un păcat mai mare să glumești cu vecinul că dacă popa nu se sprintenește, o să crăpi pe loc de sete. Dacă apărea părintele White să țină predica, se foiau și se văitau la predicile lui, cele mai ticăite din lume, în timp ce el ridica ochii la cer și declara solemn că pe toți ne paște pierzania dacă nu ne pocăim și nu ne dedicăm trup și suflet Fecioarei Maria. Unchiu-meu Pa Keating îi făcea pe bărbați să râdă cu mâinile la gură zicând eu m-aș dedica Fecioarei Maria dacă mi-ar întinde și ea o bere neagră bună și cremoasă. Mi-aș fi dorit să fiu acolo, cu unchiul Pa Keating, să fiu mare, cu pantaloni lungi, să stau printre bărbații din spate, arși de sete, și să râd cu mâna la gură.

Stăteam pe șezlongul ăla de pe punte și priveam în mintea mea, ca să mă văd umblând cu bicicleta prin Limerick și satele din jur, împărțind telegrame. Mă vedeam pedalând dis-de-dimineată pe drumuri de țară, cu ceața înălțându-se pe câmpuri, câte o vacă mugind la mine și

câini care mă fugăreau până când îi alungam cu pietre. Auzeam prunci plângând după mamele lor la ferme și fermieri care-și mânau vacile înapoi la câmp după muls.

Și mă puneam pe bocit pe șezlongul ăla de pe punte, înconjurat de splendoarea Atlanticului, îndreptându-mă spre New York, orașul viselor mele, unde aveam să capăt bronzul auriu și dinții orbitor de albi. Mă întrebam ce Dumnezeu era defect la mine de mi se făcuse deja dor de Limerick, oraș de tristeți cenușii, locul în care visasem să evadez la New York. Auzeam avertismentul mamei, tot mai bun e dracul tău pe care-l știi decât dracul de nu-l știi.

Ar fi trebuit să fie paisprezece pasageri la bord, dar unul renunțase și iată-ne ridicând ancora în număr cu ghinion. În prima noastră noapte pe mare, la cină, căpitanul s-a ridicat în picioare și ne-a urat bun venit. A râs și a zis că n-are el superstiții legate de numărul pasagerilor, dar dacă tot avem un preot printre noi, nu-i așa c-ar fi minunat ca Sfinția Sa să spună o rugăciune care să ne ocrotească de rele? Preotul era un omuleț dolofan, născut în Irlanda, dar stabilit de-atâta vreme în parohia lui din Los Angeles că n-avea nici urmă de accent irlandez. Când preotul s-a ridicat să spună o rugăciune și și-a făcut cruce, patru pasageri au rămas cu mâinile în poală, de unde am dedus că sunt protestanți. Mama zicea că poți mirosi protestanții de la o poștă, după purtările lor rezervate. Preotul s-a rugat Domnului nostru să se aplece asupra-ne cu milostenie și dragoste și orice s-ar întâmpla pe acele mări furtunoase, să ne primească pe vecie la Pieptul Său Divin. Un bătrân protestant i-a întins mâna soției sale. Ea a zâmbit și i-a răspuns cu o clătinare a capului, iar el i-a zâmbit la rândul lui ca și cum ar fi vrut să-i spună stai liniștită.

Preotul s-a așezat lângă mine la cină. Mi-a șoptit că cei doi protestanți bătrâni sunt putred de bogați pentru că au o crescătorie de cai pur-sânge în Kentucky, iar dacă am un dram de minte, să fiu drăguț cu ei, că nu se știe niciodată.

Am vrut să întreb în ce fel se cade să fi drăguț cu niște protestanți bogați care cresc cai de curse, dar m-am abținut, de frică să nu mă creadă părintele nătăflet. I-am auzit pe protestanți spunând că irlandezii sunt atât de fermecători și au copii atât de adorabili, încât abia dacă bagi de seamă cât sunt de săraci. Știam că dacă aveam să intru vreodată în vorbă cu protestanții bogați, aveam să fiu nevoit să zâmbesc și să-mi arăt dinții paradiți și puteam să-mi iau adio. Imediat ce urma să fac rost de niște bani în America, trebuia să dau fuga la dentist ca să-mi repar zâmbetul. Era clar din reviste și filme că de la zâmbet ți se deschid ușile și trag fetele la tine într-o veselie, iar fără zâmbet puteam să mă întorc liniștit la Limerick, să mă angajez la poștă, la sortat scrisori într-o cămăruță dosnică întunecoasă, unde nimănui nu-i pasă dacă ai vreun dinte-n tărtăcuță.

Înainte de culcare, stewardul a servit ceai și biscuiți în salon. Lasă ceaiul, Michael, mie dă-mi un scotch dublu, a zis preotul, mă ajută să dorm. Și-a băut whisky-ul și iar m-a întrebat în șoaptă ai vorbit cu bogătașii din Kentucky?

Nu.

Pe naiba. Ce-i cu tine? Nu vrei să te pricopsești în viață?

Ba da.

Păi, atunci de ce nu vorbești cu bogătașii din Kentucky? Poate or prinde drag de tine și te-or angaja ca băiat de grajd sau mai știu eu ce, și de-acolo să te afirmi în loc să te duci la New York, care e tot numai un prilej de păcate, o

hazna de stricăciune unde un catolic trebuie să lupte zi și noapte ca să-și păstreze credința. Deci, de ce nu vorbești tu cu oamenii ăia cumsecade din Kentucky, ca să-ți faci și tu un rost?

De fiecare dată când aducea vorba despre bogătașii din Kentucky, vorbea în șoaptă și nu știam ce să-i răspund. Dacă ar fi fost cu mine fratele meu Malachy, el s-ar fi dus glonț la bogătani, i-ar fi cucerit și probabil că ei l-ar fi adoptat și i-ar fi lăsat moștenire milioanele lor, cu tot cu grajduri, cai de curse, un căsoi și menajere la curățenie. Eu nu vorbisem în viața mea cu bogătași mai mult decât săru' mâna, doamnă, aveți o telegramă, dar eram trimis la intrarea servitorilor, că aia e intrarea principală și de ce n-ai maniere.

Aș fi vrut să-i spun preotului asta, dar nici cu el nu știam să vorbesc. Nu știam altceva despre popi decât că recită mesa și tot restul în latină, îmi ascultă păcatele în engleză și mă iartă în latină în numele Însuși Domnului nostru care oricum e Dumnezeu. Trebuie să fie ciudat să fii popă, să te trezești dimineața și să stai așa în pat știind că ai puterea să ierți sau să nu ierți oamenii, depinde în ce toane ești. Dacă știi latinește și ierți păcate, ești puternic și greu îi vine omului să-ți vorbească, pentru că știi secretele întunecate ale lumii. Când vorbești cu un popă, e ca și cum ai vorbi cu Însuși Dumnezeu, și dacă ți-a scăpat porumbelul, ăla ești.

Pe vas nu era niciun om care să mă învețe cum să vorbesc cu protestanții bogați și cu popii exigenți. Pa Keating, unchiu-meu prin alianță, m-ar fi putut sfătui, dar el rămăsese în Limerick, unde nu dădea nicio bășină degerată pe nimic. Știam că dacă ar fi fost acolo, el ar fi refuzat total să

discute cu bogătașii, apoi i-ar fi spus părintelui să-l pupe în curul lui semeț de irlandez. Așa aș vrea să fiu și eu, dar când ai dinții și ochii ca vai de ei, niciodată nu știi ce să spui sau ce să faci cu tine.

În biblioteca de pe vas am găsit o carte, *Crimă și pedeapsă*, și m-am gândit că o fi vreun roman polițist ca lumea, chiar dacă era plin de nume rusești care te încurcau. Am încercat s-o citesc în șezlongul de pe punte, dar povestea îmi dădea o stare ciudată, o poveste despre un student rus, Raskolnikov, care omoară o bătrână, o cămătăreasă, după care încearcă să se convingă că banii i se cuvin pentru că femeia făcea umbră pământului degeaba, iar cu banii ei avea să-și acopere cheltuielile de studii, ca să se facă avocat și să apere tot oameni ca el, care omoară bătrâne pentru bani. Mă simțeam ciudat pentru că la un moment dat, în Limerick, mă angajase o bătrână cămătăreasă, doamna Finucane, să-i scriu scrisori de amenințare, și când o găsisem moartă pe un scaun, luasem niște bani de la ea ca să-mi ajungă de biletul până-n America. Știam că n-o omorâsem eu pe doamna Finucane, dar îi luasem banii, așa că eram aproape la fel de rău ca Raskolnikov, iar dacă muream în acel moment, el ar fi fost primul cu care aș fi dat nas în nas în iad. Aș fi putut să-mi mântui sufletul spovedindu-mă preotului și chiar dacă el ar trebui să uite păcatele omului imediat ce dă dezlegarea, m-ar fi avut la mână, m-ar fi privit câș și m-ar fi îndemnat să mă bag pe sub pielea protestanților bogați din Kentucky.

Am adormit citind cartea și un marinar, un simplu marinar de pe punte, m-a trezit ca să-mi spună vi se udă cartea în ploaie, domnule.

Domnule. Eu vin dintr-o mahala din Limerick și uite că un om cu păr cărunt mă domnește chiar dacă, de fapt, nu s-ar fi convenit să-mi adreseze nici un cuvânt din cauza regulilor. Secundul îmi explicase că un marinar de rând n-are voie să vorbească niciodată cu pasagerii, poate doar ca să le dea bună ziua sau noapte bună. Îmi povestise că marinarul respectiv cu păr cărunt fusese pe vremuri ofițer pe *Queen Elizabeth*, dar fusese concediat după ce-l prinseseră în cabina unei pasagere de la clasa întâi, făcând ceea ce doar la spovedanie se poate spune. Bărbatul se numea Owen și era aparte prin felul în care citea tot timpul sub punte, iar când vaporul acostă, cobora pe țărm cu o carte, pe care o citea într-o cafenea în timp ce restul membrilor echipajului se îmbătau criță și trebuiau cărați înapoi pe vas cu taxiurile. Însuși căpitanul nutrea un asemenea respect față de el încât îl invita în cabina lui, unde beau ceai și vorbeau despre vremurile în care fuseseră militari pe un distrugător englez lovit de o torpilă, iar ei plutiseră în derivă pe o plută în Atlantic, degerați, flecărind despre momentul când aveau să se întoarcă în Irlanda, să bea o bere bună și să mănânce un munte de varză cu slănină.

În ziua următoare, Owen a intrat în vorbă cu mine. A zis că știe că încalcă regulile, dar cum să nu intre-n vorbă când la bord e cineva care citește *Crimă și pedeapsă*? În echipaj erau cititori a-ntâia, cum de nu, dar nu i-ai fi scos din Edgar Wallace sau Zane Grey, iar el ar fi dat orice ca să poată vorbi despre Dostoievski. Voia să știe dacă citisem *Demonii* sau *Frații Karamazov* și a părut să se întristeze aflând că nici n-auzisem de ele. Mi-a spus să dau fuga într-o librărie și să cumpăr cărțile lui Dostoievski imediat ce

aveam să ajung la New York, pentru că niciodată n-aveam să mă mai simt singur. A zis că orice carte de Dostoievski ai citi, el tot îți dă ceva de rumegat și asta-i cea mai bună afacere. Așa a zis Owen, deși n-aveam nici cea mai vagă idee la ce se referă.

Apoi a venit părintele pe punte, iar Owen a plecat. Vorbeai cu omul ăla? a zis părintele. Te-am văzut eu. Ei, crede-mă că nu e omul cu care să te-nhăitezi. Ți-e limpede și ție, nu? Știu totul despre el. Cum să spele puntea la vârsta lui, cu părul lui cărunt? Curios lucru, să stai de vorbă cu marinari fără morală ești în stare, dar dacă te rog să vorbești cu niște protestanți bogați din Kentucky, nu-ți faci timp.

Vorbeam despre Dostoievski, nu altceva.

Cum să nu, Dostoievski. Că o să-ți fie de mare folos la New York. N-o să vezi prea multe anunțuri cu *Angajăm ajutoare* care să ceară să-l știi pe Dostoievski. Cu bogătașii din Kentucky nu te-nduri să vorbești, dar stai aici cu orele și pălăvrăgești cu marinarii. Ferește-te de marinarii bătrâni. Știi ce hram poartă. Vorbește cu oamenii care pot să-ți fie de folos. Citește viețile sfinților.

Pe malul dinspre New Jersey al Hudsonului erau sute de vase înghesuite la docuri. Marinarul Owen a zis că erau nave Liberty care aprovizionaseră Europa în timpul și după război și era trist că așteptau din clipă-n clipă să fie remorcate și făcute bucăți în șantiere navale. Dar asta-i mersul lumii, a zis el, și navele sunt trecătoare ca suspinul unei târfe.